

Üldine tariifsete soodustuste süsteem

Euroopa Parlamendi resolutsioon Euroopa Komisjoni teatise kohta nõukogule, Euroopa Parlamendile ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele "Arengumaad, rahvusvaheline kaubandus ja säästev areng: ühenduse üldise soodustuste süsteemi (GSP) toimimine kümneaastasel perioodil 2006–2015" (KOM(2004)0461)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Komisjoni teatist (KOM(2004)0461),
 - võttes arvesse nõukogu 10. detsembri 2001. aasta määrust (EÜ) nr 2501/2001 üldiste tariifsete soodustuste kava kohaldamise kohta ajavahemikus 1. jaanuar 2002 – 31. detsember 2004,¹
 - võttes arvesse nõukogu 15. detsembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 2211/2003, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2501/2001 ja pikendatakse seda ajavahemikku kuni 31. detsembrini 2005,²
 - võttes arvesse oma 29. novembri 2001. aasta seisukohta üldiste tariifsete soodustuste kava kohta ajavahemikus 1. jaanuar 2002 – 31. detsember 2004,³
 - võttes arvesse oma 4. detsembri 2003. aasta seisukohta üldiste tariifsete soodustuste kava kohta ajavahemikus 1. jaanuar 2002 – 31. detsember 2004 ja selle ajavahemiku pikendamise kohta kuni 31. detsembrini 2005,⁴
 - võttes arvesse Euroopa Komisjoni teatist "Tugevdatud konsulteerimis- ja dialoogikultuuri poole: üldised põhimõtted ja miinimumstandardid Euroopa Komisjoni konsulteerimisel huvitatud pooltega" (KOM(2002)0704),
 - võttes arvesse Doha deklaratsiooni, mis võeti vastu WTO neljandal ministrite konverentsil 14. novembril 2001,
 - võttes arvesse 26. augustist 4. septembrini 2002 Johannesburgis (Lõuna-Aafrika) peetud ülemaailmse säästva arengu tippkohtumise tulemusi,
 - võttes arvesse Monterrey konsensust, mis võeti vastu arengu rahastamise rahvusvahelisel konverentsil Monterreys (Mehhiko) 18.–22. märtsil 2002,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 108 lõiget 5,
- A. arvestades, et alates selle loomisest 1971. aastal on üldine soodustuste süsteem (GSP) üks ELi arengupoliitika ja ühenduse kaubanduspoliitika tähtsamaid vahendeid,

¹ EÜT L 346, 31.12.2001, lk 1.

² EÜT L 332, 19.12.2003, lk 1.

³ EÜT C 153 E, 27.6.2002, lk 234.

⁴ EÜT C 89 E, 14.4.2004, s. 101.

- B. arvestades, et Euroopa Komisjoni teatises esitatakse üldise soodustuste süsteemi uued suunised, mis kehtivad kümme aastat ja mille põhjal võetakse vastu rida kolmeaastase kehtivusajaga määruseid,
 - C. arvestades, et kõik muudatused praeguses GSP-kavas avaldavad paljudele sidusrühmadele otsest positiivset või negatiivset mõju,
 - D. arvestades, et EL on võtnud endale kohustuse teostada oluliste poliitiliste algatuste puhul eelnevalt tähendusrikkaid säästvuse mõju hindamisi, kuid ei ole seda väljapakutud reformitud GSP-kava puhul veel teinud,
 - E. arvestades, et GSP rakendusaste, mida määratletakse tariifsetest soodustusest tegelikult kasu saava impordimahu ja GSP raames abikõlbliku kaubanduse kogumahu suhtena, kasvas viimastel aastatel mitte rohkem kui 52,5 protsendini (aastal 2002) ja et seda määra tuleb tõsta, eriti AKV riikides,
 - F. arvestades, et WTO India apellatsioonikogu määras 7. aprillil 2004 EÜ üldise soodustuste süsteemi (GSP) kava üle otsustades kindlaks, et arenenud riigid võivad määrata erinevatele GSP raames soodustatud riikidest pärit toodetele erinevaid tariife, eeldusel et niisugune erinev tariifne kohtlemine vastab lubava klausli ülejäänud tingimustele ning tagab seega samade arengu-, rahandus- ja kaubandusvajadustega riikide, millele hüvitised on suunatud, mittediskrimineerimise,
 - G. arvestades, et GSP on kõige laialdasem arenenud riikide poolt pakutav soodussüsteem ja et see juhtpositsioon kindlustub järgnevatel aastatel tänu kümne uue liikmesriigi ühinemisele veelgi;
1. tervitab teatises püstitatud eesmärgi ja toetab Euroopa Komisjoni otsustavust parandada olemasolevat üldist soodustuste süsteemi, muutes korraldused lihtsamaks, stabiilsemaks ja selgemaks, koondades soodustused kõige raskemas olukorras olevatele arengumaadele ning rõhutades tugevamalt säästva arengu komponenti;
 2. märgib, et väljakuulutatud eesmärkide saavutamiseks teeb Euroopa Komisjon ettepaneku olemasolevat GSP-süsteemi põhjalikult reformida, näiteks vähendada korralduste arvu viielt kolmele, võtta kasutusele ainult turuosa kriteeriumidel põhinev uus astmestamissüsteem ja lihtsustada päritolureegleid;
 3. avaldab kahetsust, et selles olulises teatises, milles esitatakse GSP uued suunised kümneaastaseks perioodiks, ei viidata praeguse GSP toimimise ja mõju eelnevale põhjalikule hindamisele, ning nõuab, et Euroopa Komisjon annaks otsustajatele usaldusväärset teavet nii reformivajaduse kui ka parandamisvõimaluse kohta;
 4. avaldab kahetsust, et Euroopa Komisjoni teatis ei sündinud korraliku sidusrühmadega konsulteerimise tulemusena ja et seda ei esitatud piisavalt vara, võimaldamaks sisulisi konsultatsioone enne järgmise määruse ettepaneku oodatavat esitamist;
 5. tuletab meelde, et tollimaksud on pidevalt langenud, jõudes kõigi aegade madalaima tasemeni, ja et Doha arenguagendat käsitlevate WTO läbirääkimiste tulemusena tuleks

leppida kokku tariifide edasises alandamises; märgib, et uus GSP-süsteem peaks arvestama selle languse mõjusid eriti vähimarenenud maadele;

6. rõhutab, et järgmine GSP-määrus peaks olema paremini suunatud arengumaade erivajadustele ja selleks:
 - a) andma soodustusi arengumaade endi suhtelist kasu ja ekspordihuve arvestades, võttes eriti arvesse ühiskonna kõige haavatavamaid sektoreid;
 - b) laiendama sooduspääsu paljudele uutele toodetele ja viima olulise osa praegu "tundlike" käsitletavaid tooteid üle "mittetundlikku" kategooriasse;
 - c) võtma arvesse toidu sõltumatuse tähtsust ja asjassepuutuvate riikide õigust kaitsta GSP rakendamisel oma põllumajandust;
 - d) tagama, et kohaldatav uus astmestamissüsteem ei avaldaks asjassepuutuvatele arengumaadele olulist negatiivset mõju;
7. kutsub Euroopa Komisjoni üles uurima võimalust tundlike toodete soodustuse ülemmäära tõstmiseks;
8. tervitab astmestamissüsteemi lihtsustamise üldist eesmärki, kuid märgib murelikult, et Euroopa Komisjoni esitatud astmestamissüsteem põhineb üksnes turuosa kriteeriumidel, jättes tähelepanuta arengu- ja vaesusnäitajad; on arvamusel, et niisugune süsteem võiks diskrimineerida suuri, kuid vaeseid eksportijaid;
9. toetab säästva arengu kui GSP võtmekomponendi edendamist; rõhutab, et on äärmiselt tähtis, et täiendavate soodustuste ühtne süsteem ("GSP +") oleks lihtne ja ennustatav korraldus, mis on ühitatav WTO lubava klausliga ning näeb seega ette objektiivsed kriteeriumid soodustatud maade väljaajamiseks ja hindamiseks;
10. nõuab tungivalt, et "GSP +" soodustuste saamiseks peavad soodustatud maad olema ratifitseerinud ja ka rakendama asjakohaseid rahvusvahelisi konventsioone ning et tulevane määrus peab määratlema usaldusväärsed menetlused, mille alusel on seda võimalik hinnata, kaasates Euroopa Parlamendi ja teised sidusrühmad, nt sotsiaalpartnerid, ning mille alusel saab algatada juurdusi, kui on tõendeid ebapiisavast rakendamisest; rõhutab, et inimõiguste rakendamise tase asjassepuutuvates riikides peab saama otsuse tegemise kriteeriumiks;
11. teeb ettepaneku, et määruks nähtaks ette võimalus võtta "GSP +" soodustused teatud sektorites tagasi, kui abikõlblikkuskriteeriumeid oluliselt ja püsivalt rikutakse;
12. nõuab, et EL võtaks endale kohustuse anda arenguabi suutlikkuse suurendamiseks, et aidata arengumaadel saada "GSP +" soodustuste kõlblikuks, kuna vastasel korral toimiksid kindlaksmääratud normid mittetariifsete tõketena ning paljud riigid võiksid jääda selle süsteemi potentsiaalsetest eelistest ilma;
13. tervitab teatise rõhuasetust lihtsustamisele, kuid juhib tähelepanu väljapakutud lahendusviisi ("vabakaubanduskokkuleppe vabastusklausel") rakendamise keerukusele;

14. märgib, et päritolureeglid ja nendega seotud haldusmenetlused on tõendatavalt üks GSP kaubandussoodustuste alakasutamise peamisi põhjuseid, seda eriti vähimarenenud maades;
15. tervitab Euroopa Komisjoni otsusekindlust reformida päritolureeglite süsteemi vormi, sisu ja menetluste osas;
16. kutsub Euroopa Komisjoni üles uurima eriti vähimarenenud maade puhul eeliseid, mille toob endaga kaasa päritolu osalise piirkondliku kumulatsiooni laiendamine piirkonnaüleseks kumulatsiooniks ja täielikuks või globaalseks kumulatsiooniks;
17. kutsub Euroopa Komisjoni üles tegema edusamme olemasolevate kaubanduskokkulepete raames kohaldatavate erinevate päritolureeglite süsteemide ühtlustamisel (s.t GSP/"kõik peale relvade" leping, vabakaubanduslepingud, majanduskoostöö lepingud);
18. nõuab, et nagu on sätestatud WTO Doha deklaratsioonis, Monterrey konsensuses ja Johannesburgi ülemaailmse säästva arengu tippkohtumise järel dustes, tuleks anda arengumaadele sobivat tehnilist abi, eriti "GSP +" isekontrollivate korralduste osas, eesmärgiga arendada välja institutsiooniline ja regulatiivne suutlikkus, mida on vaja rahvusvahelisest kaubandusest ja sooduskokkulepetest saadavate eeliste ärakasutamiseks;
19. tervitab ettepanekut teostada iga kolme aasta järel GSP põhjalik hindamine, mille puhul arvestatakse mitmepoolseid läbirääkimisi, ning rõhutab, et see peab sisaldama sidusrühmadele, eriti vähimarenenud maadele ja arengumaade elanikkonnale avaldatava mõju hindamist;
20. jõuab järeldusele, et toetab küll täielikult Euroopa Komisjoni püstitatud eesmäärke, kuid vajab rohkem selgust erinevate korralduste rakendamise täpsete üksikasjade ja mehhanismide osas, et olla võimeline teostama paremini põhjendatud ja lõplikku hindamist;
21. kutsub nõukogu ja Euroopa Komisjoni üles alustama konsultatsiooniprotsessi uue GSP esimese rakendusmääruse üle piisavalt vara, et võimaldada Euroopa Parlamendi, partnerriikide ja teiste huvitatud poolte nõuetekohast kaasamist ja nendega konsulteerimist;
22. teeb oma presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja Euroopa Komisjonile.